

Britterna bromsar

Nu när kommunalvalet har undanstökats blir det tid över att fundera på livets stora frågor, såsom t.ex. när bilen senast bör ha vinterdäck. Och vill man vara riktigt på alerten kan det vara skäl att fundera på Europeiska unionens framtid. Man behöver inte heta Romano Prodi för att förstå att följande fem år är avgörande för hur långt integrationsprocessen kan och framför allt borde framskrida.

Federalisternas ståndpunkt är att det vore både dumt och farligt att stoppa tåget. Den monetära unionen utmynnar om ett drygt år i att euron blir den enda giltiga valutan inom EMU-området. Detta skulle märkbart öka behovet av en regelrätt politisk union, eftersom euron kommer att kringskära nationalstaternas möjligheter att styra den ekonomiska och sociala utvecklingen. Därtill kommer den planerade utvidgningen av unionen, som är omöjlig utan genomgripande institutionella reformer.

De mest konsekventa federalisterna anser att EU borde omformas till en förbundsstat med en effektivt styrande regering (nuv. kommissionen), som får sitt politiska mandat uttryckligen av EU-parlamentet. Nationalstaterna skulle stegvis ombildas till federala delstater, som vore förpliktigade att följa EU:s gemensamma skatte- och säkerhetspolitik.

Många ser skeptiskt på detta scenario, inte minst de som ständigt förhållit sig negativt till EU och som fortfarande tror att det finns en återvändo till den gamla nationalstaten. Förståeligt nog är skeptikerna väl företrädda i de gamla nationalstaterna Danmark, Sverige och Storbritannien, som klarade sig relativt lindrigt igenom andra världskriget och därför knappt alls upplever EU som det stora fredsprojektet.

Britternas avmäta inställning till EU är ingen bagatell. Storbritannien är en av unionens folkrikaste medlemsländer och London är fortfarande ett av världens ledande finanscentra. Tyskskräcken är dessutom endast en av orsakerna till britternas komplexa inställning. I bakgrunden finns också en längtan tillbaka till det förlorade imperiet, som länge gjorde det möjligt för britterna att helt strunta i "Europa".

De brittiska premiärministrarna har sällan uttalat sig entusiastiskt om ett engagemang i den europeiska integrationen. Churchill talade vackert om samarbetet på kontinenten men ansåg inte att det var något som berörde britterna. Harold Wilson förhöll sig också avvaktande. Längst av alla gick Margaret Thatcher, som under sina elva år på Downing Street ofta uttalade sig provocerande negativt om EU:s föregångare EEC och EG.

Det stora undantaget var Edward Heath, som ledde Storbritannien in i EEC 1973 och därför fortfarande på många håll betecknas som förrädaren framom andra. I förra veckans nummer av *The Economist* ingår en total avhyvling av Heath, som nyligen anmälde att han inte tänker ställa upp i fler parlamentsval. "Vilken lycka", utbrister den elake kolumnisten och betecknar den gode Heath som en av historiens sämsta toryledare.

I nämnda tidskrift finns även ett radikalt utkast till en grundlag för EU. Det har vanligen varit federalister som yrkat på konstitutionella utfästelser. Nu har dock euroskeptikerna insett att en grundlag kan utnyttjas även för att bromsa centraliseringen. Följaktligen föreslår *The Economist* att EU-kommissionen helt degraderas till ett verkställande organ för EU:s ministerråd. Samtidigt förminskas EU-parlamentet drastiskt från 626 till högst 100 mandat. Syftet är naturligtvis att förhindra att makten flyttas från de nationella regeringarna och parlamenten till EU:s högkvarter.

Trots mitt anglofila sinnelag tycker jag i denna fråga som Frankrikes tidigare president, general de Gaulle, som vårvintern 1963 satte stopp för britternas EEC-medlemskap med följande motivering: "Storbritannien är en ö där man tänker ötankar."